

De dagbesteding van een paard

Hoe brengen de paarden in Nederland hun dag door? Er zijn geen kengetallen die dat verraden en dus moeten we constateren dat we daar weinig van weten. De paardensector zelf en het ministerie van LNV willen hier verandering in brengen en gaven onderzoekers Kathalijne Visser-Riedstra, Maudia van Wijhe-Kiezebrink en Francesca Neijenhuis de opdracht een protocol 'Dagprogramma paard' op te stellen.

Kathalijne Visser,
Maudia van Wijhe-Kiezebrink
Wageningen UR Livestock Research

De Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers (FNHO) en de daaronder vallende Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS), maar ook de Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO) en de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond (KNHS) zijn benieuwd hoe paarden in Nederland invulling krijgen van hun dag. Hoeveel uur staan zij in de wei, hoeveel uur brengen zij op stal door, hoeveel uur zijn zij actief bezig? De sector wil hier graag een antwoord op. Niet alleen omdat het kengetallen oplevert die de sector helpen professionaliseren, maar ook omdat men dan met feiten kan komen in de maatschappelijke discussie over het welzijn van paarden. Bovendien is ook LNV benieuwd naar de dagbesteding van paarden. Daarom ontving Wageningen UR Livestock Research het verzoek een protocol op te zetten dat het tijdsverloop van paarden in Nederland in beeld brengt.

Hoofdpijnen belangrijk

Belangrijk criterium bij het protocol was dat het werkbaar moest zijn voor de paardeneigenaar. "Die moet het formulier snappen en het gemakkelijk in kunnen vullen", verduidelijken onderzoekers Visser en Van Wijhe. Verder bleek uit de inventariserende gesprekken met de genoemde paardenorganisaties dat men in de dagbesteding zocht naar de hoofdpijnen, zoals plaats en tijd van activiteiten, en niet zozeer naar details. "Zo blijkt uit het protocol wel hoe lang paarden in de wei staan, maar meldt het bijvoorbeeld niet op welke manier paarden daar sociaal bezig zijn. Ik denk dan aan zaken als 'groomen', het kroelen en bijten in elkaars manenkam", vertelt Visser. Met deze wetenschap hebben Visser en Van Wijhe

een eerste versie van het protocol opgesteld. "Een student is met deze versie naar twintig paardeneigenaren gegaan met bedrijven in vijf verschillende richtingen; manege/pensionstal, sport/pensionstal, opfok/paardenmelkerij, africhting/handelsstal en particuliere paardenhouders. Zij heeft gekeken of dit protocol aan zou slaan bij paardeneigenaren", legt Van Wijhe uit. Die paardeneigenaren kwamen met ideeën ter verbetering, zo bleek. Van Wijhe: "Eenieder wil een protocol dat aansluit bij zijn beleving. Zo vonden sommige paardenhouders dat er onderscheid gemaakt moest worden in ontspannend en inspannend werk van het dier, en dat beweging moest worden uitgesplitst in rijden en mennen." Op basis van deze inventarisatie werd een nieuwe versie van het protocol opgesteld.

600 Paardenbedrijven

Met de nieuwe versie van het protocol is onderzocht of paardeneigenaren het formulier nauwkeurig konden invullen. De onderzoekers hebben dat gecheckt door met tien paardenhouders ook een dag mee in te vullen. Visser: "De paardenhouders willen graag laten zien dat ze het goed doen, dat ze bijvoorbeeld drie keer op een dag de dieren voeren. Dat is ook de reden dat er per kwartier ingevuld kan worden wat een paard doet. Bovendien dwing je de paardenhouders daarmee om nauwkeurig te registreren en zullen ze het realistisch invullen." Tegelijkertijd is het protocol naar zo'n zeshonderd paardeneigenaren gestuurd, ook weer verdeeld over de vijf typen paardenhouders. "De georganiseerde paardenhouders hebben we via hun eigen organisatie bereikt, de particuliere houders via websites als bokt.nl en eigenpaard.nl waar ze

DRIE GROOTSTE

In het protocol dat de dagbesteding van een paard vastlegt, zijn weiden, stallen en actief bezig zijn de drie grootste categorieën.

Foto's: Kathalijne Visser en Andrea Ellis

zich konden opgeven. De respons onder particulieren was hoog, die onder de hippische ondernemers viel ons tegen. Daar is de communicatie wellicht niet direct genoeg geweest", verwacht Van Wijhe. De zeshonderd paardenhouders werd gevraagd om zeven dagen achter elkaar een aantal paarden te volgen, zodat de variatie aan activiteiten in een week zichtbaar werd. Visser verwacht niet dat er in de dagbesteding van paarden onderscheid is te maken tussen de vijf typen paardenhouders. "Daarvoor hebben we waarschijnlijk niet van elk type voldoende. We kunnen wel vaststellen dat op stal staan, weidgang en rijden of mennen de grootste categorieën zijn."

Definitief protocol

Naar aanleiding van de analyse en de respons zijn nog verbeteringen en vereenvoudigingen van het protocol mogelijk. "Of de beweging van

een paard een inspannende of ontspannende activiteit is, hangt te sterk af van de eigen beleving van een paardenhouder. Dat gaat dus te ver. Verder is het feit of men rijdt of ment met het dier eigenlijk niet van belang. Het paard is op dat moment actief, daar gaat het om. Dat scheelt weer een aantal regels in het protocol, waardoor het overzichtelijker wordt. Er komt dus nog een definitieve versie", aldus Van Wijhe. De onderzoekers proberen deze versie dit jaar af te ronden. En daarmee kan de projectgroep bestaande uit de FNHO, LTO en KNHS het veld in. "Zij zullen mensen gaan motiveren om het protocol te gebruiken, om zo als sector kengetallen te ontwikkelen. Daarmee kan de paardensector laten zien wat zij doet, daar kan onderzoek en ook beleid op afgestemd worden. En voor een individuele paardenhouder zal het interessant zijn om een vergelijking te kunnen maken met andere bedrijven", denkt Visser.

Contact

dr. ir. Kathalijne Visser
T 0320-29 33 90
E kathalijne.visser@wur.nl

ing. Maudia van Wijhe
T 0320-29 35 67
E maudia.vanwijhekizebrink@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend Onderzoek in het kader van LNV-programma BO-07-011 Dierenwelzijn, projectnummer 061.